

Sygn. akt I NO 14/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 lutego 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Ewa Stefańska (przewodniczący)

SSN Leszek Bosek (sprawozdawca)

SSN Adam Redzik

w sprawie z odwołania Prezesa Sądu Okręgowego w W.
od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa Nr [...] z dnia 27 listopada 2017 r.
w przedmiocie przeniesienia sędziego w stan spoczynku,
z udziałem SSO B. W.,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 15 lutego 2019 r.,

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

Uchwałą nr [...] z dnia 27 listopada 2017 r. Krajowa Rada Sądownictwa, działając na podstawie art. 3 ust. 2 pkt 2 ustawy z 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz.U. z 2016 r., poz. 976 ze zm., dalej „ustawa o KRS”) oraz art. 73 § 1 w zw. z art. 70 § 1 i 2 ustawy z 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2019 r., poz. 52 ze zm., dalej „pusp”), postanowiła odmówić przeniesienia sędziego Sądu Okręgowego w W. - B. W. w stan spoczynku. Uchwała Rady została podjęta w obecności 19 członków, większością

14 głosów, przy 1 głosie przeciw i 4 głosach wstrzymujących się (k. 2-5). W uzasadnieniu wskazano, że sędzia B. W. zwrócił się do Krajowej Rady Sądownictwa za pośrednictwem Prezesa Sądu Okręgowego w W. z wnioskiem o przeniesienie w stan spoczynku na podstawie art. 70 § 2 pusp oraz o zbadanie jego zdolności do pełnienia obowiązków sędziego i wydanie orzeczenia przez lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Lekarz orzecznik ZUS w orzeczeniu z 13 września 2017 r. stwierdził, że sędzia B. W. nie jest trwale niezdolny do pełnienia obowiązków sędziego. Kolegium Sądu Okręgowego w W. na posiedzeniu 3 października 2017 r. zapoznało się z treścią wniosku sędziego B. W. z 21 lipca 2017 r. oraz orzeczeniem lekarza orzecznika ZUS z 13 września 2017 r. Pismem z 5 października 2017 r. Prezes Sądu Okręgowego w W. przedstawił Krajowej Radzie Sądownictwa wniosek sędziego B. W. wraz z kopią orzeczenia lekarza orzecznika ZUS i innymi dokumentami. Na posiedzeniu 14 listopada 2017 r. zespół KRS uznał przedstawione dokumenty za wystarczające do zajęcia stanowiska i jednogłośnie, w głosowaniu jawnym rekomendował Radzie nieuwzględnienie wniosku sędziego B. W.. W uzasadnieniu zespołu wskazano, że z orzeczenia lekarza orzecznika ZUS i innych dokumentów wynika jednoznacznie, że sędzia B. W. nie jest trwale niezdolny do pełnienia obowiązków sędziego z powodu choroby lub utraty sił. W związku z tym przesłanki z art. 70 § 1 pusp nie zostały spełnione. Na posiedzeniu 27 listopada 2017 r. Krajowa Rada Sądownictwa podzieliła stanowisko zespołu i postanowiła odmówić przeniesienia sędziego B. W. w stan spoczynku. W ocenie Rady orzeczenie lekarza orzecznika ZUS stwierdzające, że sędzia nie jest trwale niezdolny do pełnienia obowiązków sędziego z powodu choroby lub utraty sił oznacza, iż nie został spełniony warunek *sine qua non* przeniesienia sędziego w stan spoczynku na podstawie art. 73 § 1 w zw. z art. 70 § 1 i 2 pusp.

W dniu 12 stycznia 2018 r. sędzia B. W. wniósł od powyższej uchwały odwołanie do Sądu Najwyższego za pośrednictwem Krajowej Rady Sądownictwa. Sąd Najwyższy oddalił je wyrokiem z dnia 15 stycznia 2019 r., I NO 1/18.

W dniu 9 lutego 2018 r. na uchwałę nr [...] KRS z dnia 27 listopada 2017 r. odwołanie wniósł za pośrednictwem Krajowej Rady Sądownictwa również Prezes Sądu Okręgowego w W. (k. 8-14). W odwołaniu Prezes Sądu Okręgowego w W.

zarzucił przedmiotowej uchwale: 1) naruszenie prawa materialnego tj. art. 70 § 1 pusp poprzez jego błędną wykładnię i uznanie, że orzeczenie lekarza orzecznika ZUS jest bezwzględnie wiążące i nie podlega ocenie Rady, podczas gdy Krajowa Rada Sądownictwa winna była ocenić wiarygodność i moc dowodową wskazanego orzeczenia; 2) naruszenia przepisów postępowania mogące mieć wpływ na wynik sprawy tj.: a) art. 33 ust. 1 w zw. z art. 33 ust. 2 ustawy o KRS poprzez ich niezastosowanie i nieodebranie wyjaśnień od sędziego B. W., a tym samym brak wszechstronnego rozważenia sprawy, w szczególności rzeczywistego stanu zdrowia B. W. oraz wpływu stanu zdrowia na możliwość wykonywania obowiązków sędziego; b) art. 33 ust. 1 w zw. z art. 38 ust. 2 pkt 1-3 ustawy o KRS poprzez brak wszechstronnego rozważenia sprawy, a w szczególności nieuwzględnienie wyników badań lekarza medycyny pracy, okresu zwolnień lekarskich B. W., stanowiska Kolegium Sądu Okręgowego w W. oraz stanowiska wyrażonego we wniosku o przeniesienie w stan spoczynku oraz sprzeczności informacji wynikających z tych dokumentów w porównaniu do orzeczenia lekarza orzecznika ZUS, a w konsekwencji nieprawidłowe ustalenie stanu faktycznego sprawy poprzez błędną ocenę stanu zdrowia wnioskodawcy i przyjęcie, że wobec B. W. nie zachodzą przesłanki dotyczące przeniesienia w stan spoczynku na podstawie art. 70 § 1 pusp; c) art. 33 ust. 1 w zw. art. 33 ust. 3 ustawy o KRS, poprzez brak wszechstronnego rozważenia sprawy, w szczególności nieuwzględnienie sprzeczności wyników badań lekarza medycyny pracy i lekarza orzecznika ZUS, a w konsekwencji błędne uznanie, iż w sprawie nie zachodzi potrzeba zasięgnięcia wiadomości specjalnych, tj. zwrócenia się o opinię biegłego sądowego, co doprowadziło do nierozpoznania istoty sprawy. Powołując się na wyroki Sądu Najwyższego z 10 stycznia 2007 r., III KRS 6/06 oraz z 10 czerwca 2003 r., III KRS 3/03, Prezes Sądu wskazał, że o tym, czy sędzia przechodzi w stan spoczynku decyduje nie lekarz, ale Krajowa Rada Sądownictwa, która powinna mieć możliwość krytycznego ocenienia orzeczenia lekarza orzecznika ZUS. Wskazując na powyższe zarzuty Prezes Sądu Okręgowego w W. wniósł o uchylenie zaskarżonej uchwały i przekazanie sprawy Krajowej Radzie Sądownictwa do ponownego rozpoznania. Odwołujący się wniósł także o rozpoznanie odwołania na rozprawie.

W odpowiedzi Krajowa Rada Sądownictwa wniosła o oddalenie odwołania Prezesa Sądu Okręgowego w W. (k. 16-21). Wskazała, że kolegium Sądu kierowane przez odwołującego się nie zakwestionowało orzeczenia lekarza orzecznika z 13 września 2017 r. w ustawowym trybie przez komisję lekarską ZUS. Polemika z powyższym orzeczeniem i zgłaszanie zarzutów na etapie postępowania przed Sądem Najwyższym lub KRS jest spóźnione.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Odwołanie nie ma uzasadnionych podstaw.

Zgodnie z art. 44 ust. 1 zdanie pierwsze ustawy o KRS, uczestnik postępowania może odwołać się do Sądu Najwyższego z powodu sprzeczności uchwały Rady z prawem, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej. Stosownie do art. 44 ust. 3 ustawy o KRS do postępowania przed Sądem Najwyższym w sprawach z odwołań od uchwał Rady stosuje się przepisy Kodeksu postępowania cywilnego o skardze kasacyjnej, poza przepisem art. 87¹ k.p.c. ustanawiającym przymus adwokacko-radcowski w występowaniu przed tymże Sądem. Odesłanie do przepisów Kodeksu postępowania cywilnego o skardze kasacyjnej determinuje sposób wyznaczenia granic rozpoznania przez Sąd Najwyższy sprawy zainicjowanej odwołaniem Prezesa Sądu Okręgowego w W.. Stosownie do art. 398¹³ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw, a z urzędu bierze pod rozwagę tylko nieważność postępowania. Z art. 398³ § 1 k.p.c. wynika, że odwołanie można oprzeć na podstawie naruszenia prawa materialnego przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie lub też na podstawie naruszenia przepisów postępowania, jeżeli uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy. Z art. 398³ § 3 k.p.c. wynika ponadto, że podstawą odwołania nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów (wyrok Sądu Najwyższego z 15 stycznia 2019 r., I NO 1/18).

Zarzut naruszenia art. 70 § 1 pusp nie jest uzasadniony, ponieważ Krajowa Rada Sądownictwa dokonała prawidłowej jego wykładni. Przeniesienie sędziego w stan spoczynku następuje na podstawie orzeczenia lekarza orzecznika ZUS

stwierdzającego trwałą niezdolność do pełnienia obowiązków sędziego z powodu choroby bądź utraty sił. Ocena zastosowania przepisu art. 70 pusp uzależniona jest natomiast od prawidłowego zastosowania przepisów postępowania. Niedopuszczalny jest jednak w postępowaniu regulowanym przepisami o skardze kasacyjnej zarzut mający na celu polemikę z ustaleniami faktycznymi pod pozorem błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa materialnego (T. Ereciński, w: *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. III, red. T. Ereciński Warszawa 2016, s. 239).

Nie jest także zasadny zarzut naruszenia art. 33 ust. 1 ustawy o KRS. W myśl tego przepisu Krajowa Rada Sądownictwa jest obowiązana przed podjęciem uchwały w sprawie indywidualnej wszechstronnie rozważyć sprawę na podstawie udostępnionej dokumentacji oraz wyjaśnień uczestników postępowania lub innych osób, jeżeli zostały złożone. Nakaz podjęcia uchwały po wszechstronnym rozważeniu sprawy oznacza, że Rada nie może pominąć istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy okoliczności wynikających z udostępnionej dokumentacji lub wyjaśnień, czy innych zebranych dowodów, ani dokonać ustaleń sprzecznych z tym materiałem, zaś samo rozstrzygnięcie powinno być wynikiem wszechstronnego rozważenia wszystkich aspektów sprawy w sposób, który nie był dowolny (wyroki Sądu Najwyższego z: 26 kwietnia 2012 r., III KRS 11/12; 22 maja 2012 r., III KRS 14/12). Nie można mówić o naruszeniu tego przepisu w przypadku nieudostępnienia przez odwołującego się dokumentacji uzasadniającej jego twierdzenia, a w szczególności niewniesienia sprzeciwu od orzeczenia lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oraz w konsekwencji nieprzedstawienia orzeczenia komisji lekarskiej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Nie może być podstawą skargi (odwołania) zarzut zaniechania przeprowadzenia dowodu, jeżeli wniosek o jego dopuszczenie nie został złożony w trakcie postępowania (postanowienie Sądu Najwyższego z 29 stycznia 1997 r., I CKN 58/96).

Weryfikacja orzeczenia lekarza orzecznika ZUS dokonuje się w trybie określonym w art. 70 § 3a pusp. Zainteresowany sędzia jak również kolegium sądu, któremu przewodniczy odwołujący się Prezes Sądu, mieli możliwość zgłoszenia wszelkich zarzutów oraz wykazania wszelkich uchybień orzeczenia lekarza

orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, zarówno dotyczących jego treści, jak i formy oraz jego uzasadnienia pod kątem wartości i mocy dowodowej tego dokumentu przed komisją lekarską ZUS.

Jak trafnie zauważono w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z 18 lutego 2010 r., III KRS 29/09, przed wejściem w życie art. 70 § 3a pusp, sędzia miał bardzo ograniczoną możliwość zakwestionowania orzeczenia lekarza orzecznika stwierdzającego trwałą niezdolność do pełnienia obowiązków. Nie przysługiwał mu w tym przypadku ani dwuinstancyjny tryb orzekania o niezdolności do pracy w postępowaniu przed Zakładem (art. 14 ust. 1 i ust. 2a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227), ani droga przed sądem powszechnym.

Wejście w życie przepisu art. 70 § 3a pusp zmieniło zasadniczo stan prawny i możliwości kwestionowania orzeczeń lekarza orzecznika ZUS. Przepis ten dał gwarancję instancyjnej weryfikacji orzeczeń lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oraz formułowania w tym postępowaniu wszelkich wniosków, uwag oraz zastrzeżeń, w szczególności co do ustalenia przesłanki trwałej niezdolności do pełnienia obowiązków sędziego. Trzeba też podkreślić, że wnoszący sprzeciw może uzyskać orzeczenie komisji lekarskiej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych bez zapłaty za jego wydanie lub opłaty za wniesienie sprzeciwu – koszty wydania tych orzeczeń ponosi wyłącznie Skarb Państwa.

Art. 70 § 3a pusp należy uznać za integralny element konstrukcji art. 70 pusp, służący weryfikacji wiadomości specjalnych przez instytucjonalnego biegłego potrzebnych do rzetelnego rozpoznania wniosku o przeniesienie sędziego w stan spoczynku (wyrok Sądu Najwyższego z 15 stycznia 2019 r., I NO 1/18).

Prezes Sądu Okręgowego w W. jako przewodniczący kolegium sądu mógł zatem zainicjować weryfikację instancyjną orzeczenia lekarza orzecznika ZUS. Odwołujący się zwołał jednak posiedzenie kolegium Sądu w sprawie sędziego B. W. dopiero na 3 października 2017 r., 6 dni po upływie ustawowego terminu na wniesienie sprzeciwu od orzeczenia lekarza orzecznika.

Nie jest zasadny również zarzut naruszenia art. 33 ust. 2 ustawy o KRS. Zgodnie z tym przepisem w uzasadnionych przypadkach Krajowa Rada Sądownictwa może żądać osobistego stawienia uczestnika postępowania lub

złożenia przez niego pisemnych wyjaśnień, a także uzupełnienia materiałów sprawy. Wezwanie sędziego B. W. na posiedzenie Rady nie było konieczne, ponieważ wobec stwierdzenia, że nie wniósł on sprzeciwu od orzeczenia lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, w trybie określonym w art. 70 § 3a pusp do komisji lekarskiej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, polemika z tym orzeczeniem na posiedzeniu Rady nie mogłaby odnieść skutku. Nawet uznanie za udowodnione, że wykonywanie określonych zabiegów medycznych przez odwołującego się rzeczywiście ma miejsce i dokonuje się z określoną częstotliwością, nie może zastąpić formalnego orzeczenia o trwałej niezdolności do służby sędziowskiej. Przesłanki określone w art. 70 § 1 pusp nie zależą od subiektywnej oceny skarżącego jego stanu zdrowia, lecz wyłącznie od ustaleń medycznych poczynionych przez lekarza orzecznika lub komisję lekarską Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, możliwych do uzyskania w trybie art. 70 § 2 i 3a pusp. W żadnym stopniu nie mogą zastąpić ich oświadczenia składane przez samego zainteresowanego, bez znaczenia, czy składane osobiście przez skarżącego przed Krajową Radą Sądownictwa, czy na piśmie.

Nie jest uzasadniony także zarzut naruszenia art. 33 ust. 1 w zw. z art. 38 ust. 2 pkt 1-3 ustawy o KRS przez brak wszechstronnego rozważenia sprawy, a w szczególności nieuwzględnienie wyników badań lekarza medycyny pracy, okresu zwolnień lekarskich B. W., stanowiska Kolegium Sądu Okręgowego w W. oraz stanowiska wyrażonego we wniosku o przeniesienie w stan spoczynku oraz rzekomej sprzeczności informacji wynikających z tych dokumentów w porównaniu do orzeczenia lekarza orzecznika ZUS, a w konsekwencji nieprawidłowe ustalenie stanu faktycznego sprawy poprzez błędną ocenę stanu zdrowia wnioskodawcy i przyjęcie, że wobec B. W. nie zachodzą przesłanki dotyczące przeniesienia w stan spoczynku na podstawie art. 70 § 1 pusp. Jak wynika z zebranego w sprawie materiału dowodowego, nie można mówić o sprzeczności treści dokumentów z orzeczeniem lekarza orzecznika ZUS. Orzeczenie lekarza medycyny pracy ani wskazane w treści uzasadnienia uchwały zwolnienia lekarskie lub oświadczenia zawarte w aktach nie stanowią dowodu na okoliczność określoną w art. 70 § 1 pusp. Stwierdzony w orzeczeniu lekarza medycyny pracy stan niezdolności do pracy sędziego nie jest równoznaczny z trwałą niezdolnością do pełnienia

obowiązków sędziego, o której mowa w art. 70 § 1 pusp. Niezdolność do pracy może mieć czasowy charakter. Co więcej, nawet orzeczenie o niepełnosprawności – potwierdzające z natury rzeczy pewien trwały stan zdrowia – nie przesądza o konieczności przeniesienia sędziego w stan spoczynku. Nie jest bowiem tak, że każdy sędzia zaliczony przynajmniej do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności ma prawo do stanu spoczynku. Gdyby taki był zamysł ustawodawcy, to rozwiązanie tego rodzaju z pewnością zostałoby zadekretowane w ustawie - Prawo o ustroju sądów powszechnych. Zaliczenie sędziego do osób niepełnosprawnych wymusza natomiast na sędzie jako pracodawcy respektowanie szczególnych uprawnień pracowniczych. W tym jednak wypadku adresatem zastrzeżeń nie jest Krajowa Rada Sądownictwa (wyrok Sądu Najwyższego z 8 listopada 2017 r., III KRS 29/17).

Nie można także zgodzić się z zarzutem, iż uwzględnienie stanowiska kolegium Sądu Okręgowego w W. mogło mieć wpływ na wynik postępowania i przyjęcie, że wobec B. W. zachodzą przesłanki przeniesienia go w stan spoczynku. Stanowisko kolegium Sądu Okręgowego w W. nie może zastąpić orzeczenia lekarza orzecznika ZUS lub komisji lekarskiej ZUS.

Także zarzut naruszenia art. 33 ust. 1 w zw. z art. 38 ust. 3 ustawy o KRS z powodu nieprzeprowadzenia dowodu z opinii biegłego podniesiony w odwołaniu od uchwały KRS nie może okazać się uzasadniony w sytuacji zaniechania wniesienia przez odwołującego się sprzeciwu od orzeczenia lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w trybie art. 70 § 3a pusp. Komisja lekarska Zakładu Ubezpieczeń Społecznych pełni bowiem funkcję instytucjonalnego biegłego upoważnionego ustawowo do ustalenia przesłanek zastosowania art. 70 § 1 pusp.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego trafnie akcentuje się fundamentalne znaczenie jednolitości kryteriów oceny i niedyskryminującego ich stosowania do wszystkich osób biorących udział w postępowaniach przed KRS (wyrok Sądu Najwyższego z 9 stycznia 2018 r., III KRS 31/17; wyrok Sądu Najwyższego z 8 listopada 2017 r., III KRS 29/17). Podkreślić należy, że wypracowane w praktyce orzeczniczej komisji lekarskich ZUS kryteria oceny stanu zdrowia osób ubiegających się o przeniesienie w stan spoczynku powinny być stosowane jednolicie, a to może najpełniej zapewnić system skoordynowanej kontroli orzeczeń

lekarzy orzeczników przez komisje lekarskie ZUS. Niewątpliwie konstrukcja art. 70 § 3a pusp wzmacnia gwarancje jednolitego stosowania kryteriów orzeczniczych w zakresie zdrowia.

Sąd Najwyższy nie uwzględnił także wniosku o rozpoznanie sprawy na rozprawie. Wynika to z faktu, iż skarżący nie wykazał występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, ani innych okoliczności, ze względu na które celowe byłoby rozpoznanie odwołania na rozprawie.

Ponadto, Sąd Najwyższy podkreśla, że niniejsze orzeczenie nie ogranicza prawa sędziego ani kolegium sądu zainicjowania nowego postępowania w sprawie przeniesienia sędziego B. W. w stan spoczynku.

Z przedstawionych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w związku z art. 44 ust. 3 ustawy o KRS oddalił odwołanie.